

Örnek 2

Aşağıda bazı kelimelerin anlamları ve bu kelimelerin bu anlamda kullanıldıkları cümleler verilmiştir. Bu kelimeleri cümleler içinden bularak bulmacanın satırlarına yazınız.

	1	2	3	4	5	6
1						
2						
3						

ANLAMLAR

Soldan Sağa

1. Bir işi sağlamak veya bozmak için girilen gizli çalışma.
2. Bir konuyu yazılı veya sözlü olarak açıklamaya yarayan kelime dizisi.
3. Önemli, yararlı, değerli şey.

CÜMLELER

- Devlet; tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlar.
- Hiçbir zaman onların oyununa kanmış değildir.
- Bu yazıda çoğu türküde rastladığımız basma-kalıp sözler vardır.

Buna göre bulmacanın 3. sütununda yer alan harfler aşağıdakilerden hangisidir?

- A)

Z
R
L

 B)

B
S
V

 C)

U
Z
R

 D)

L
K
B

Çözüm

1. tanımda "oyun" sözcüğünün açıklaması verilmiş. 1. satıra "oyun" sözcüğü; 2. tanımda "söz" sözcüğünün açıklaması bulunmaktadır. 2. satıra "söz" sözcüğü yerleştirilmelidir. 3. tanımda "varlık" sözcüğü açıklandığından 3. satıra "varlık" sözcüğü yerleştirilir. 3. sütünde oluşan harfler sırasıyla UZR olacaktır.

YANIT C

Örnek 3

İlerideki uçurumun kıyısına kadar yürüdüler. "Kıyı" sözcüğünün bu cümledeki anlamı, aşağıdaki altı çizili sözcüklerin hangisinde vardır?

- A) Paltosunun yakasını kaldırıp caddeye doğru yürümeye başladı.
- B) Duvarın kenarında tek başına uzun bir süre bekledi.
- C) Genç adam etrafına meraklı gözlerle bakıyordu.
- D) Komşuluk ilişkilerinin çok iyi olduğu bir çevrede yetişti.

Çözüm

"Kıyı" sözcüğü bu cümlede "kenar, uç" anlamında kullanılmıştır.

YANIT B

Örnek 4

Aşağıdakilerin hangisinde "orta" sözcüğü, cümlede kazandığı anlamla eşleştirilmiştir?

- A) Bağın tam ortasına geldikleri zaman komşu köylüleri gördüler. Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.
- B) Kumaşı ortasından kesip ikiye böldüler. Bir olayın içinde gerçekleştiği yer.
- C) İnadının ve aşırı ataklığının nedeni ortadadır. İyi ile kötü arasındaki durum, vasat
- D) Görevli, orta bölmeyi açmak üzere koştu. Topluluk, içinde arasında.

Çözüm

B'de "bir şeyin eşit olarak ayrılacağı bölüm", C'de "görünür, algılanır durum", D'de "her iki yanında kendi türünden aynı nitelikte nesnelere, durumlar bulunan" anlamlarıdır.

YANIT A

Örnek 5

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde mecaz anlamda kullanılmış sözcük **yoktur**?

- A) Bu küçücük kızın tırnaklarını boyaması hiç hoş değildi.
- B) Kibarlık budalası olduğunu her davranışıyla belli ediyordu.
- C) O akşam ailece o kadar çok yemişlerdi ki neredeyse çatlayacaklardı.
- D) O adam delinin biri, tehlikeli olduğunu bile bile her işe girer.

Çözüm

B'de "budala", "bir şeye aşırı derecede düşkün" anlamıyla; C'de "çatlamak", "aşırı yemekten, içmekten, ağlamaktan, yorgunluktan ölecek duruma gelmek" anlamıyla; D'de "deli", "davranışları aşırı ve taşkın olan, çılgın" anlamıyla mecazdır. A'da mecaz anlamda kullanılmış bir sözcük yoktur.

YANIT A

Örnek 6

Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi terim anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Eski evimiz toprak yolun kenarındaydı.
- B) Hiç değilse spor bir ceket alsaydın.
- C) Oyunun ikinci perdesinde çok eğlendik.
- D) Memlekete ulaşmamıza dünyalar kadar yol vardı.

Çözüm

C seçeneğindeki "perde" sözcüğü tiyatroyla ilgili bir terimdir.

YANIT C

Örnek 7

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük mecaz anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Güneşli günler ona yaşama sevinci veriyor.
- B) Ona duyduğu öfke dinmek bilmiyor.
- C) Öğretmenin övgüsü öğrencileri sevindirdi.
- D) Onun söylediklerini tümüyle destekliyoruz.

Çözüm

A, B, C seçeneklerinde altı çizili sözcükler temel anlamıyla kullanılmıştır. D seçeneğinde "desteklemek" sözcüğü "arka çıkmak" anlamıyla mecazlaşmıştır.

YANIT D

Örnek 8

Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin hangisi terim anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Köşkün parlayan camları dikkatini çekti.
- B) Parmağıyla yoldan geçen bir adamı gösterdi.
- C) Şarkının notaları sazın tellerinde yankılanıyordu.
- D) Halı döşeli merdiveni, kucağında kedisıyla çıktı.

Çözüm

C seçeneğindeki "nota" sözcüğü müzikle ilgili bir terimdir.

YANIT C

ETKİNLİK

Etkinlik

1

A. "Aramak" söcüğünü cümledeki anlamlarıyla eşleştiriniz.

CÜMLELER

1. Çocuk, mağazada istediği oyuncuğı uzun süre aradı.
2. Dersanemiz, öğrencilerini sınavlara hazırlamak için yeni yöntemler arıyor.
3. Trendeki yolcu, heyecanla cüzdanını aradı.
4. Ali Bey, uzun zamandır bizi aramadı.
5. Böyle ufak tefek şeyleri aramam.

ANLAMLAR

- Önem verip istemek
- Bir yöntem bulmaya çalışmak
- Birini ya da bir şeyi bulmaya çalışmak
- Ziyarete, hatır sormaya gitmek
- Araştırmak, yoklamak

B. "Açık" sözcüğünü cümlelerdeki anlamlarıyla eşleştiriniz.

CÜMLELER

1. Merkezdeki açık mağazalara da bakmalısın.
2. Tren yolu nehrin açıklığından geçer.
3. Bu adamın her işi açıktır.
4. Bahçenin kapısını açık unutmayın.
5. Açık konuşma zamanı geldi de geçiyor.

ANLAMLAR

- Belli bir yerin biraz uzağı
- Gizliliğı olmayan, olduğu gibi görünen
- Açılmış, kapalı olmayan
- Çalışır durumda olan
- Kolay, anlaşılır

Etkinlik

2

Cümlelerdeki altı çizili sözcükleri yanda verilen özelliklere göre işaretleyiniz.

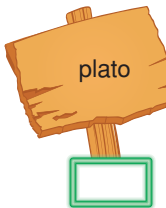
	Cümleler	Temel anlam	Yan Anlam	Mecaz Anlam	Terim Anlam
1.	Tezgâhtar <u>yağlı</u> bir müşteri yakalamıştı.				
2.	Çuvalın <u>ağzını</u> sıkıca bağladı.				
3.	Kâğıtta <u>açık</u> yer kalmadı.				
4.	Genç kız, onun kırık dişli ağzının içindeki <u>derin</u> karanlığa bakıyordu.				
5.	Arkadaşın kadar <u>pişkin</u> birini görmedim.				
6.	Ortalık ağarırken yorgun adımlarla konaktan <u>çıktık</u> .				
7.	<u>Boş</u> kadro olmadığı için bu yıl da atanamadı.				
8.	Vatan <u>borcu</u> biter bitmez oradayım.				
9.	Odanın <u>içerisi</u> bu kadar adam almaz.				
10.	Can çıktıktan sonra da <u>huy</u> , adamı kolay kolay terk etmiyor.				
11.	Orada öylece <u>boş</u> bekliyordu.				
12.	Buraların havası bana <u>dokunur</u> .				
13.	Akşam yemeğine sizi de <u>bekliyoruz</u> .				
14.	Çocuklar, bahçede çeşitli oyunlar <u>oyun</u> dılar.				
15.	<u>Teknoloji</u> hızla ilerlemektedir.				
16.	Benimle <u>oynamayın</u> , diye bağırdı.				
17.	Elinde <u>ince</u> bir sopa vardı.				
18.	Bizi hiç <u>arayıp</u> sormadı.				

ETKİNLİK

Etkinlik

3

Aşağıdaki sözcüklerden terim anlamı olanlarını işaretleyiniz.

Etkinlik

4

Cümlelerde geçen altı çizili sözcükler terim anlamı ise “Evet” kutucuğunu, terim anlamı değilse “Hayır” kutucuğunu işaretleyiniz.

	Evet	Hayır
Babaannem dün bir <u>ameliyata</u> girdi.		
Akşama doğru eve geldi.		
<u>Enjektöre</u> karşı fobim var.		
<u>Duvarı</u> istediğiniz renge boyayın.		
Bu <u>haberi</u> gazetede okumuştum.		
<u>Zarflar</u> konusunu çok iyi anladım.		

1. * Televizyon izlemeyi bırakıp buldukları odaya geçtim.
* Eve giderken sizin sokaktan geçtik.
* İplik iğne deliğinden zor geçti.
* O kadar dolaştık ki başıma güneş geçmiş.
Bu cümlelerde “geçmek” sözcüğü kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

2. Düşünde bir tatsızlık çıkacak diye endişeleniyordu.
Bu cümledeki altı çizili sözcüğe anlamca uzak olan sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

A) Terslik B) Karamsarlık
C) Huzursuzluk D) Aksilik

3. * Onlar geçmiş yıllarda birçok gazete ve dergi kapattılar.
* Yeni aldığı mobilyaları çok ucuza kapatmış.
* Sanatçılar aralarında geçen tatsız olayı kapatmak istiyor.
* Babam, annemin doğum günü için restoran kapatmış.
Yukarıdaki cümlelerde “kapatmak” sözcüğü kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

A) 4 B) 3 C) 2 D) 1

4. Olup olacağı para değil mi, insanın elinin kırı.
Bu cümleye altı çizili sözün kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

A) Davette en az yemeği babam yedi.
B) Onun da bizimle birlik olup olmayacağı belli değil.
C) Alt tarafı bir bardak, kırılınsın, senden kıymetli mi?
D) Ben kendimi bildim bileli bu sokakta oturuyoruz.

5.

Bu konuşmada geçen altı çizili sözcüğün anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Uygun B) Miktar
C) Parça D) Bölük

6. * Dağlara kar düştü.
* Bu çocuğun üstüne çok düşüyorlar.
* Harçlığı yarı yarıya düşmüş.
* Yağız, koşarken birden düştü.

Yukarıda verilen cümlelerde “düşmek” sözcüğü kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde terim anlamlı bir sözcük yoktur?**

A) Mayısın taze rüzgârı içimizi ferahlattı.
B) Oyunun ikinci perdesi çok sıkıcıydı.
C) “Pi” sayısı ile ilgili sorular çözdük.
D) Fen dersinde “polen”in ne olduğunu öğrendik.

8. **“Hani” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde “önceden bilinen bir şeyi hatırlatmak” anlamıyla kullanılmıştır?**

A) Neler olmuş bu masaya; hani silgim, hani kalemim?
B) Hani geçen hafta seninle bir mağazaya gitmiştik!
C) Hani, yazdığı şiirler de şiir olsa...
D) Hani o güzelim bağlar, bahçeler...

KONU
TESTİ

9. "Çevre" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde "aynı konuyla ilgisi bulunan kimselerin tümü, muhit" anlamında kullanılmıştır?

- A) Yakın çevremizde kiralık bir daire arıyorum.
- B) Girdiği her çevrede sevilirdi.
- C) Bu sanat çevresinin tanınan bir yüzüdür.
- D) Ahmet'in çevresi çok geniştir, sana yardım eder.

10. Eşimin bir günden bir güne bana kötü bir söz söylediğini duymadım.

Bu cümleye altı çizili sözün kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Çok uzun zamandır ailece tatil yapamadık.
- B) Arkadaşım hiçbir zaman kendi görevini bizim üzerimize yıkmaya kalkmadı.
- C) Çoktandır seni izliyorum, ne güzel çalışıyorsun.
- D) Her toplantımızda mutlaka bizi güldürecek bir şeyler bulur.

11. Boyuna aynı soruyu sorup durdu, bizi sinir etti.

Bu cümleye altı çizili sözcüğün kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Aynı şeyleri söylemen toplantıdakileri sıktı.
- B) Bilmediklerini öğrenmen için bilenlere soru sormalısın.
- C) Bazı insanlar toplum içinde nasıl davranmaları gerektiğini bilmez.
- D) Gözlerim devamlı seni aradı ama gelmedin.

12. "Durmak" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde "işlemez olmak, çalışmamak" anlamında kullanılmıştır?

- A) Seni beklerken zaman durdu sanki.
- B) Bu kadar iş dururken seninle gelemem.
- C) Babamın hediye ettiği saat durmuş.
- D) Annemden kalan sandık hâlâ duruyor.

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisine altı çizili sözcük ya da sözün kattığı anlam diğerlerinden farklıdır?

- A) Çok çalıştım ne var ki istediğim puanı alamadım.
- B) Çorba gayet lezzetliydi gel gelelim ana yemek tuzluydu.
- C) Denize girmeyi çok severim ama su ılık olursa.
- D) Onu çok aradım ancak telefonlarıma yanıt vermedi.

14. İnsanlar, istedi mi dağı düz ovaya çevirir.

Bu cümleyle aşağıdaki sözcüklerden hangisi arasında bir ilişki kurulamaz?

- A) Azim
- B) Çalışkanlık
- C) İnanç
- D) Beceri

15. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "tutmak" sözcüğü "elde bulundurmak, ele almak" anlamında kullanılmıştır?

- A) Filmi izlerken korkudan nefesimi tuttum.
- B) Konuklarımıza kolonya ve lokum tuttuk.
- C) Balık tuttuk da biraz havamız değişti.
- D) Elinde güzel bir deri çanta tutuyordu.

16. Kredi çekmeden önce bankalarla ilgili enine boyuna bir inceleme yaptım.

Bu cümleye altı çizili sözün kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Yangın sırasında yaşadıklarını ayrıntılı bir biçimde anlattı Selim.
- B) Bahçenin dört bir yanına farklı çiçekler dikmişti.
- C) Toplantının içeriğini telefonla bana bildirdiler.
- D) Ayşe'den bilgi alır almaz bana haber ver.

YABANCI SÖZCÜKLERİN TÜRKÇE KARŞILIKLARI

Orada yaşadığımız her şey **spontane** gelişti.

Bu cümlede geçen altı çizili sözcük Türkçe değildir. Ancak bu sözcük günlük yaşamda sıkça kullanılmaktadır. Oysa sözcüğün Türkçe karşılığı "kendiliğinden" sözcüğüdür.

Dilimize giren yabancı sözcükler hızla yayılmakta, bunun sonucunda da bir dil kirliliği meydana gelmektedir. Genellikle özentili yoluyla yapılan bu alıntılar günlük konuşma dilini bozmaktadır. Bazı durumlarda da zorunlu olarak yabancı dillerden birtakım sözcükler alınmaktadır. Bunlar teknolojinin gelişmesiyle ilgili olarak ortaya çıkmaktadır. Fakat bu durumda bile dilimizde karşılığı bulunmasa dahi sözcüklere Türkçe karşılıklar üretilmelidir.

<u>Yabancı</u>	→	<u>Türkçe Karşılığı</u>	<u>Yabancı</u>	→	<u>Türkçe Karşılığı</u>
E-mail	→	E-posta	Aidat	→	Ödenti
Defans	→	Savunma	Bandaj	→	Sargı
Enformasyon	→	Danışma	Demo	→	Tanıtım
Dijital	→	Sayısal	İzolasyon	→	Yalıtım
İskonto	→	İndirim	Hit	→	Gözde
Grafik	→	Çizgi, çizenek	Global	→	Küresel
Full	→	Tam	Finish	→	Bitiş
Exit	→	Çıkış	Eksper	→	Uzman
Faktör	→	Etken	Elastik	→	Esnek

Örnek 1

Yapılan araştırmalar, cep telefonlarının hafızayı ve pek çok zihinsel fonksiyonu olumsuz etkilediğini gösteriyor. Öyle ki cep telefonu sinyalleri hücreye ve DNA'ya zarar veriyor. Uzun süreli kullanımda herkes için zararlı olan cep telefonu çocuklar için çok daha zararlıdır. Bunun sebebi, çocukların kafatası ve sinir sistemi gelişimlerinin henüz tamamlanmamış olmasından dolayı radyasyona daha çok maruz kalmalarıdır. Mesela 5 yaşındaki bir çocuğun kafatasının kalınlığı bir yetişkinin kafatasının yaklaşık dörtte biri kadar. Bu sebeple 8 yaşından küçük çocuklar en yüksek risk grubundadır. 8-14 yaş aralığındaki çocukların ise cep telefonunu zorunlu hâllerde ve mesaj ile baberleşme şeklinde kullanması tevsiyeye ediliyor.

Metinde geçen yabancı sözcükleri yazınız?

Çözüm

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Örnek 2

Aşağıdaki sözcüklerden hangisi Türkçe değildir?

- A) Simültane B) İzleyici
C) Yükseklik D) Alıştırma

Çözüm

A seçeneğindeki "simültane" sözcüğü yabancı bir sözcüktür ve bunun Türkçe karşılığı "eş zamanlı sözcüğüdür.

YANIT A

Örnek 3

- Sirkülasyon
- Versiyon
- Pozisyon

Aşağıdakilerin hangisinde yukarıda verilen sözcüklerden birinin Türkçe karşılığı yoktur?

- A) Bu oyunun yeni sürümünü de indirip oynadım.
B) Her koşulda sizlere yardımcı olacağız.
C) Suyun peteklerde dolaşımını araştırdım.
D) Bu durumu korumamız gerekiyor, dedi.

Çözüm

.....

.....

.....

.....

.....

Örnek 4

Okullar açılmadan önce oryantasyon çalışmaları

1 2 3 4

olacaktır.

Bu cümledeki kaç numaralı sözcük Türkçe değildir?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

Çözüm

"Oryantasyon" sözcüğü Türkçe değildir. Bu sözcüğün Türkçe karşılığı "uyum, alıştırma"dır.

YANIT C

Etkinlik

1

Aşağıdaki metinlerde bulunan yabancı sözcükleri boş bırakılan yerlere yazınız ve bunların Türkçe karşılıklarını araştırınız.

Google her yıl mayısta düzenlediği geliştiriciler zirvesinde aktüel Android işletim sisteminin yeniliklerini açıklıyor. Telefon, akıllı saat ve bileklik gibi giyilebilir cihazlarda ve ev elektroniği cihazlarında kullanılan işletim sistemlerinde güncellemeler açıklanıyor. Android ekosistemi açık platform olduğundan daha çok ürün ve dijital cihaz olarak karşımıza çıkıyor. Yani Google'ın güncellemelerinden daha fazla ürün etkileniyor. Bu durum İnternet'e bağlı cihazlara en çok yatırım yapan Amazon için de geçerli. Amazon, ev elektroniği, İnternet'e bağlı cihazlar konusunda alanını büyütüyor.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Çocukluk yıllarında bazı ihtiyaçların karşılanmasını engelleyen ebeveyn tutumları, aşırı koruyuculuk ve sağlık konusunda aşırı endişeli olmaktır. Aynı zamanda ebeveynin kendisinin sağlık anksiyetesi olması ya da hastalık ve kazalar karşısında tetikte olması çocuğa fiziksel dayanıksızlık ile ilgili bir model olur. Çocuk bu kaygı karşısında anne babası ve kendini de kapsayan bir kontrol kaybı hissedebilir. Bu durumda ortaya çıkan şema "dayanıksızlık" şemasıdır. Bu şema kişide, sağlıkla ilgili başa çıkmakta zorlandığı kaygılara, obsesyonlara ve panik nöbetlerine sebep olabilir. Bir doktor tarafından herhangi bir hastalık tespit edilememesine (tekrarlayan kontrol ve tetkiklere) rağmen içinde ciddi bir hastalığın gelişmekte olduğu endişesine kapılır. Ruh sağlığı ile ilgili dayanıksızlık ise aklını kaçırma ve kontrolü kaybetme korkusu şeklinde görülür.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Etkinlik

2

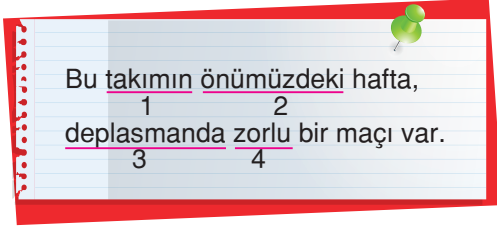
Aşağıdaki tabloda yer alan sözcüklerin Türkçe karşılıklarını verilen sözcükler arasında bulup tablodaki yerlerine yazınız.

aktif	
alaka	
ambulans	
anormal	
bahsetmek	
bay bay	
beyanat	
cevap	
davet	
detay	
dinamik	
dizayn	
doküman	
enteresan	
fakir	
fark	
fayda	
garanti	

medyatik	
mesaj	
mesela	
mesele	
mevcut	
mevzu	
misafir	
misyon	
muhtemel	
mücadele	
mülakat	
mümkün	
müsait	
nesil	
ofis	
paralel	
pasif	
performans	

etkin, canlı	ilgi, özen, ilişki, ilinti	cankurtaran	olağan dışı	söz etmek	güle güle, hoşça kal
demeç, bildiri	yanıt	çağrı	ayrıntı	devingen, etkin, canlı	tasarım
belge	ilginç, ilgi çekici	yoksul	ayrım	yarar	güvence
ünlü, tanınmış	ileti	örneğin	sorun, güçlük	var olan, bulunan	konu
konuk	özel görev, özgörev	olası	savaşım	görüşme	olanaklı, olası
elverişli, uygun	kuşak	iş yeri	koşut	edilgin	başarım

1.

Bu cümledeki kaç numaralı sözcük Türkçe değildir?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "özel" sözcüğünün yerine yabancı bir sözcük kullanılmıştır?

- A) Bu yörenin spesiyal yiyeceklerini tatmak istiyoruz.
B) Deneyim sahibi olmak için kitap okumak gerekir.
C) Bu konuda çeşitli argümanlar da kullandık.
D) Hazırlıkları bizzat ben kontrol edeceğim.

3. • Popülarite
• İllüzyon
• Disk
• Metafor

Yukarıdaki sözcüklerin verilmesinin amacı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Türkçenin zayıf bir dil olduğunu göstermek
B) Yabancı sözcüklerin daha çok kullanıldığını belirtmek
C) Her sözcüğün yabancı karşılığını bulmak gerektiğini göstermek
D) Türkçesi dururken yabancı sözcükleri kullanmamak gerektiğini göstermek

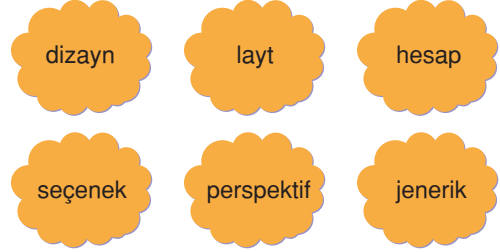
4.

1. Gösteriyi sonuna kadar ilgiyle izlediler.
2. Bu binanın kompleks bir yapısı var.
3. Kesintisiz bir şekilde yardımcı oldular.
4. Sınav iki oturum şeklinde yapılacak.

Yukarıdaki numaralandırılmış cümlelerin hangisinde Türkçesi dururken yabancı sözcük kullanılmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

5.

Yukarıdaki sözcüklerden kaç tanesi Türkçe değildir?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "savunma" sözcüğünün yerine yabancı bir sözcük kullanılmıştır?

- A) Rakip takımın defans oyuncularını çok iyidir.
B) Gerekli eforun sergilenmediğini düşünüyorum.
C) Empati kurduktan sonra hiçbir sorun yaşanmaz.
D) Görüşlerini empoze etmeye çalışman doğru değil.

KONU
TESTİ

YABANCI SÖZCÜKLERİN TÜRKÇE KARŞILIKLARI

7.

Bu agresif tutumlarından vazgeçmelisin.

Bu cümlede aşağıdaki sözcüklerden hangisinin yerine yabancı bir sözcük kullanılmıştır?

- A) sevimsiz B) danışma
C) etken D) saldırgan

8.

Bu yılın hit şarkılarını dinlemek istiyordum.

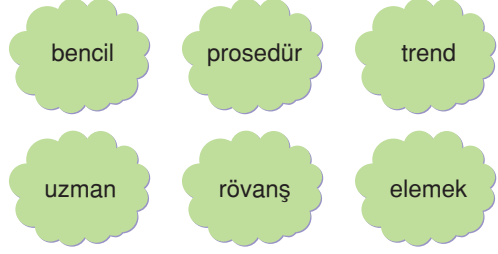
Bu cümledeki kaç numaralı sözcük Türkçe değildir?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

9. 1. Güvenilir olmayan insanlardan uzak durmalısın.
2. Gün batımını izlemek için şu tepeye çıktık.
3. Verimli çalışarak başarılı olmuştu.
4. Filmin jeneriği çok dikkat çekici olmuş.
Yukarıdaki numaralandırılmış cümlelerin hangisinde Türkçesi dururken yabancı sözcük kullanılmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

10.

Yukarıdaki sözcüklerden kaç tanesi Türkçe değildir?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

11. • Absürt

- Global
- Kaos

Aşağıdakilerin hangisinde yukarıda verilen sözcüklerden birinin Türkçe karşılığı yoktur?

- A) Esnek davranırsan daha çok kazanırsın.
B) Böyle saçma düşüncelerden vazgeçmelisin.
C) Kargaşa çıktı mı hemen uzaklaş, dedi.
D) Orman yangınları doğayı küresel ölçekte etkiliyor.

12. Aşağıdakilerin hangisinde yabancı sözcüğün Türkçe karşılığı yanlış verilmiştir?

- A) Seans → oturma
B) Finiş → bitiş
C) Handikap → teknoloji
D) Deklarasyon → bildirme

1.

Toplumda iyi ile kötüyü birbirinden ayırt
ettiren bazı kriterler vardır. İyi ile kötünün
1 2

belirlenmesinde toplum içinde çeşitli fark-
lılıklar görülüyor. Eski taraftarlarına göre
yeni olan her şey kötüdür. Yenilik taraftar-
3

larına göre de tam tersi. Hâlbuki bunların
ikisi de anlamsızdır. Çünkü bir şeyin iyi
4

veya kötü olması, eski veya yeni olmasına
bağlı değildir. İyi olan insanlığa yararı olan;
kötü olan ise zararı olandır.

Metinde numaralanmış sözcüklerden hangisi
yabancı bir sözcüktür?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

2.

Yeni jenerasyon geleceği kurmaya
hazır mı acaba?

Bu cümlede aşağıdaki sözcüklerden hangisinin
yerine yabancı bir sözcük kullanılmıştır?

- A) Yaşam B) Evren
C) Düzen D) Nesil

3. Aşağıdakilerden hangisi Türkçe bir sözcüktür?

- A) İzolasyon B) Konferans
C) Öğüt D) Hosting

4.

Nötr	Eleştiri
Yöntem	Okeylemek
Paradoks	Düzenleme

Tablodaki sözcüklerden kaç tanesi Türkçe de-
ğildir?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

5.

No-frost bir buz dolabı almayı düşünüyoruz.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün yerine aşağı-
dakilerden hangisi kullanılmalıdır?

- A) Yeni B) Büyük
C) Karlanmaz D) Güzel

6. Aşağıdakilerin hangisinde geçen altı çizili söz-
cük Türkçe değildir?

- A) Sevimli bir tavşan var oranda.
B) Belirgin bir yere astılar ilanı.
C) Aygıt düzenli olarak çalışmıyor.
D) Asparagas haberlerle bizi uyutamazsınız.

7. Bir metropol olan İstanbul'da yalnız yaşayan Zeynep, ofis çalışanı olarak rutin hayatına devam etmektedir. İçerisinde bulunduğu insan ilişkilerinin yüzeyselliği onu daha çok yalnızlığı itmekte, çevresine uyum sağlamasını zorlaştırmaktadır. Zeynep'in içe dönüklüğü, yalnızlığı, hayal gücünü beslemekte, kimi zaman hayalleri ile gerçek üstüne çıkmakta, toplumda marjinal bir yerde karşımıza çıkabilecek terör olaylarının yanı başında, beklenen İstanbul depreminin gölgesinde, çocuk sahibi olma yaşının sınırında olan Zeynep'in iç dünyasına bir yolculuk yapılmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinde geçen altı çizili sözcüklerden birinin Türkçe karşılığı **değildir**?

- A) İş yeri
B) Önemli
C) Anakent
D) Sıra dışı

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde geçen altı çizili sözcük Türkçe **değildir**?

- A) Burada hiç kimse imtiyaz sahibi değildir.
B) Gerekli indirim elde etmeye çalışıyoruz.
C) Odanı düzenlemeden dışarı çıkamazsın.
D) Öğretmen sınıfa bir çocukla geldi.

9. Aşağıdakilerden hangisi Türkçe bir sözcüktür?

- A) Elastik
B) Fanatizm
C) Global
D) Çizelge

10. Eleştirmenin herhangi bir yapıtı değerlendirmek için bir ölçütü, bir yönteminin olması gerekir. Atilla İlhan bunu özellikle belirtmiş, keyfe bağlı yargılardan kaçınmalı, objektif değer yargılarının ardına düşmeli, diyor. Bunun için de ölçüt üzerinde önemle duruyor, "halis doğru, hakiki bir ölçü" olması gerektiği düşüncesinde.

Bu metinde numaralanmış sözcüklerden hangisi Türkçe **değildir**?

- A) 1
B) 2
C) 3
D) 4

11. Bu filmin reyting oranları çok arttı.

Bu cümlede geçen altı çizili sözcüğün Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Oyuncu
B) İzlenme oranı
C) Beğeni
D) Seyirci

12.

incelemek	rezervasyon
perspektif	yenilemek
realite	prosedür

Tabloda verilen sözcüklerden kaç tanesi Türkçe **değildir**?

- A) 2
B) 3
C) 4
D) 5

EŞ – ZİT – YAKIN ANLAMLILIK

EŞ ANLAMLILIK (ANLAMDAŞLIK)

Her türlü **dilek**lerinizi dile getirmelisiniz.Her türlü **istek**lerinizi dile getirmelisiniz.Her türlü **arzularınızı** dile getirmelisiniz.

Yukarıda verilen cümlelerde renkli yazılı sözcüklerin yazılış ve okunuşları farklı olmasına rağmen anlamları aynıdır.

Yazılış ve okunuşları farklı olduğu hâlde anlamları aynı olan sözcüklere **eş anlamlı (anlamdaş) sözcükler** denir.

öykü - hikâye

Bu öykü (hikâye) hepimizi etkiledi.

içten - samimi

Onun içten (samimi) tavırları hoşuma gitti.

SÖZCÜK	EŞ ANLAMLISI
adalet	hak
deprem	zelzele
emniyet	güvenlik
itibar	saygınlık
kıymet	değer

SÖZCÜK	EŞ ANLAMLISI
kabahat	suç
numune	örnek
istikbal	gelecek
istiklal	bağımsızlık
samimi	içten

UYARI

Bazı durumlarda eş anlamlı sözcükler birbirini tam olarak karşılamayabilir.

koşul - kayıt

Yine birçok koşul ileri sürerek geldi.

Yine birçok kayıt ileri sürerek geldi.

“Koşul” ve “kayıt” sözcükleri bu cümlelerde aynı anlamı karşılamaktadır.

“Kardeşim yüzme kursuna **kayıt** oldu.” cümlesindeki “kayıt” sözcüğü yerine “koşul” sözcüğü getirilemez. Çünkü verilen cümleye göre bu sözcükler eş anlamlı değildir.

ETKİNLİK

Etkinlik

1

Verilen cümlelerde geçen kırmızı yazılı sözcüklerle eş anlamlılarını eşleştiriniz.

➔ Bize bu konuda **garanti** verdi.

➔ Ablam bu firmaya iş **başvurusunda** bulundu.

➔ Ampül, Edison **icat** etti.

➔ Bilimi kendimize **rehber** ettik.

➔ Olayın **sonucunu** kabulleniyoruz.

➔ Bu kente geçen **yıl** taşındık.

➔ Bilgisayarın **onarımı** henüz bitmedi.

➔ Olayın **şahitleri** var mı?

➔ Her insanın **prensipleri** vardır.

➔ Ömer **komik** bir fıkra anlattı.

gülünç

sene

buluş

kılavuz

tanık

güvence

tamirat

müracaat

netice

ilke

Etkinlik

2

Başta verilen sözcüğün eş anlamlısını işaretleyiniz.

şans

güven talih başarı hayal

oy

rey seçim yenilgi demokrasi

öykü

fıkra olay hikâye masal

bolluk

fazla bereket zenginlik mutluluk

kirlî

temiz kötü çirkin pis

en

genişlik dar uzunluk kısa

araç

eşya nesne vasıta varlık

saadet

kızgınlık mutluluk heyecan umut

ZIT ANLAMLILIK (KARŞITLIK)

Efe

Önce bu sorunu çözelim.

Can

Hayır, onu sonra hallederiz.

Bu konuşmada geçen kırmızı yazılı sözcükler anlamca birbirinin tamamen tersi olan zaman dilimleri ifade etmektedir.

Anlamca birinin tamamen tersi durumları, özellikleri, kavramları veya varlıkları karşılayan sözcükte **zit (karşit) anlamlı sözcükler** denir.

Geniş bir salonumuz var.

Dar bir salonumuz var.

Uzun ağacın altına oturduk.

Kısa ağacın altına oturduk.

SÖZCÜK	ZIT ANLAMLISI
yerli	yabancı
korkak	cesur
cimri	cömert
sulh	savaş

SÖZCÜK	ZIT ANLAMLISI
dost	düşman
gelir	gider
ham	olgun
toptan	perakende

UYARI

Bir sözcüğün zit anlamlısı ile olumsuzu birbirinden farklıdır. Zit anlam, bir eylem ya da durumun tersini ifade ederken; olumsuzluk, bir eylemin ya da durumun olmadığı, gerçekleşmediğini anlatır.

Sözcük	Olumsuzu	Zıddı
suçlu	suçsuz	masum
gülmek	gülmemek	ağlamak
gelmek	gelmemek	gitmek

UYARI

Sözcüğün zit anlamlısı kullanıldığı cümleye göre değişebilir.

Babam bu işten iyi para kazandı.

Bu cümledeki "iyi" sözcüğü "çok, bol" anlamını taşımaktadır. Bu nedenle "iyi"nin zıddı bu cümleye göre "kötü" sözcüğü değil, "az" sözcüğüdür.

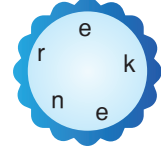
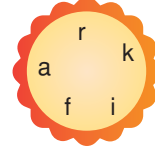
ETKİNLİK

Etkinlik

3

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin zıt anlamlıları çiçeklerin yapraklarında karışık verilmiştir. Karışık harflerle verilen sözcükleri bulunuz ve zıt anlamlılarıyla eşleştiriniz.

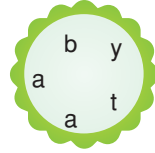
1. Ucuz malın kusuru vardır, demişler.

2. Bu savurgan tutumunu terk etmelisin.

3. Arkadaşına bir soru sordu.

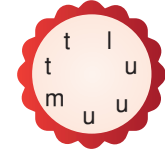
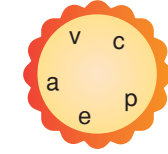
4. Osman, çok uslu bir çocuktur.

5. Fırından taze ekmek aldı.

6. Zengin bir komşumuz vardı.

7. Eve geç saatlerde döndü.

8. Hiçbir dert kalıcı değildir.

Etkinlik

4

Aşağıdaki sözcüklerle, bu sözcüklerin zıt anlamlarını eşleştiriniz.

1. hırçın

2. acemi

genç

pasif

3. aktif

4. yaşlı

masum

tüketim

5. azami

6. güzel

yumuşak

uysal

7. alçak

8. sert

çirkin

kuru

9. ıslak

10. suçlu

perakende

yüksek

11. toptan

12. üretim

usta

asgari

Etkinlik

5

Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin yerine yanda verilen sözcüklerden hangisi getirilirse cümlede anlatılanın tam tersi verilmiş olur?

Evimiz yüksek tepelerin eteğindedir.

hatırlamak

Bize gelmeni annem de çok istiyor.

sık

Kısa bir ödevim kaldı, sonra görüşürüz.

uzun

Buluşacağımızı unutmasın diye not yazdım.

gürbüz

Hatırladığım kadarıyla cılız bir çocuktur.

gitmek

Aldığımız bütün sebzeler sağlam çıktı.

alçak

Artık onunla çok seyrek görüşüyoruz.

çürük

Üstündeki kazak sana çok bol gelmiş.

yavaş

Böyle hızlı okursan kimse anlamaz.

dar

YAKIN ANLAMLILIK

Onu aramadığın için sana **darılmış**.
Onu aramadığın için sana **kırılmış**.

Bu cümlelerde geçen kırmızı yazılı sözcükler bire bir aynı anlamı vermemekle birlikte aynı doğrultudadır. “Darılmak” sözcüğü “hoşa gitmeyen bir tutum, davranış veya söz dolayısıyla güvenip görüşmez olmak, güvenmek, küsmek, ilgiyi kesmek” anlamındadır. “Kırılmak” sözcüğü ise “birbirine karşı kırgın duruma gelmek, incinmek” anlamındadır.

Cümlelerde kimi durumlarda birbirlerinin yerine kullanılabilen, anlam bakımından benzer olmakla birlikte aralarında az da olsa anlam farklılıkları bulunan bu tür sözcüklere **yakın anlamlı sözcükler** denir.

Üst – yukarı

Bu sözcükler aynı doğrultuyu anlattıkları için yakın anlamlı sözcüklerdir. “Üst” sözcüğü “yer” anlamını, “yukarı” sözcüğü ise “yön” anlamını belirtmektedir.

SÖZCÜK	YAKIN ANLAMI
dost	arkadaş
kavga	savaş
sonuç	karar
uyumak	yatmak

SÖZCÜK	YAKIN ANLAMI
basmak	ezmek
tutmak	yakalamak
dargın	küskün
tanıdık	bildik

Etkinlik

6

Aşağıdaki cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin yakın anlamlısını soldaki sözcüklerin içinden bularak örnekteki gibi numaralandırınız.

izlemek	1 İnanmış insanı kimse yolundan <u>çeviremez</u> .
yaren	2 Büyük Türk askeri yurdun dört yanında düşmanla <u>savaştı</u> .
çarpmak	3 Üniversitede okuyan oğluna giyecek ve yiyecek <u>gönderdi</u> .
serin	4 En yakın arkadaşından bu sözleri duymak onu çok <u>kırdı</u> .
incinmek	5 Bugünlerde havalar <u>soğuk</u> geçiyor.
1 döndürmek	6 İnsan zor zamanlarında bir <u>arkadaşa</u> ihtiyaç duyar.
yollamak	7 “Kurtuluş” filmini okulca sinemada <u>seyrettik</u> .

1. Söylediklerimi harfi harfine gidip Hasan'a yetiştirmiş. **Altı çizili sözün bu cümleye kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?**

- A) Benim ağızımdan her çıkanı tıpatıp not al.
B) Anlattıklarımı anlayıp anlamadığını bilmiyorum.
C) Hareketlerimi taklit etmen hiç hoşuma gitmiyor.
D) Basmakalıp sözlerle izleyicileri etkileyemezsin.

2. 1. iyi a. kötü
2. ileri b. çabuk
3. çabuk c. geri
4. eş d. dost

Hangi eşleştirme yapılırsa "yakın anlamlı sözcüklerle kurulmuş" ikileme olur?

- A) 1a B) 2c C) 3b D) 4d

- 3.

Arkadaşları hakkında konuşan bu dört kişinin hangisinin cümlesindeki ikileme kuruluşu bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Öykü B) Arda
C) Ayça D) Fatih

4. * 1. ve 2. sözcükler arasında eş anlamlılık ilişkisi vardır.
* 1. ve 3. sözcükler arasında zıt anlamlılık ilişkisi vardır.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

	1. sözcük	2. sözcük	3. sözcük
A)	bitti	başladı	başlamadı
B)	ıslak	yaş	kuru
C)	düzenli	dağınık	düzensiz
D)	şişman	iri	zayıf

5. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde karşıt anlamlı sözcükler kullanılmıştır?**

- A) Gidersen ölürüm ben, kuşlar da ölür
Yaşam dünyaya seninle gelir.
B) Hayal meyal şeylerden ilk aşkımız
Hatırası bile yabancı gelir
C) Vagonla birlikte sarsılarak
Başı sallanıyordu iki yana
D) Acı bir suya dönüştü güneş
Elimdeki gümüş tasta

6. 1. Arada sırada bize de uğradığı olurdu.
2. Çok eskiden beri benim dostumdur.
3. Zaman zaman eşyaların yerlerini değiştirdi.
4. Sık sık seni özlediğini söylerdi bize.

Numaralanmış cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangileri yakın anlamdadır?

- A) 1 ve 2 B) 1 ve 3
C) 2 ve 3 D) 3 ve 4

KONU
TESTİ

7. Aşağıdaki sözcük çiftlerinden hangisi karşıt anlamlı **değildir**?

- A) usta – acemi
- B) amatör – profesyonel
- C) suçlu – suçsuz
- D) yerli – yabancı

8.

Hayatım boyunca böyle zor bir görevi üstlenmemiştim.

Bu cümlede aşağıdaki sözcüklerden hangisinin eş anlamlısı **yoktur**?

- A) yaşam
- B) vazife
- C) katlanmak
- D) çetin

9 - 12. soruları yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

(1) Geleceğe yönelik iklim tahminleri, küresel iklim modellerine bakılarak gerçekleştirilen simülasyonlar sayesinde 2070 - 2100 yıllarını kapsayan dönem için Türkiye'de sıcaklıkların 2 ile 6 derece arasında yükseleceği gözlemlenmiştir. (2) En küçük artışın kış mevsiminde ve en yüksek artışın yaz mevsiminde olacağı tespit edilmiştir. (3) Bu durumun Avrupa için de hemen hemen benzer olduğunu söyleyebiliriz. (4) Yağışlardaki değişim ise oldukça farklıdır. (5) Kış ve ilkbahar mevsiminde Akdeniz ve Ege kıyılarında azalma, Karadeniz kıyılarında ise artış tahmin edilmektedir.

(a) Özetlemek gerekirse, küresel ısınma ya da küresel iklim değişimi günümüzde insanlığın karşı karşıya kaldığı en önemli problemlerden birisidir. (b) Etkileri itibarıyla sınır tanımadığı için hepimizi ilgilendiren bir konudur. (c) Belirsizliklerinin çokluğu nedeniyle herkesi ikna edecek şekilde ispatlanamaması da ortada bir gerçek vardır, o da insanların hızla çevreyi ve atmosferi kirtettiğidir. (d) Bu durumun bir bedeli olacağını üretirken de tüketirken de aklımızdan çıkarmamalıyız.

9. Metnin birinci paragrafında numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

- A) 1. cümlede "artmak" sözcüğünün eş anlamlısı kullanılmıştır.
- B) 2. cümlede "düşük" sözcüğünün zıt anlamlısı kullanılmıştır.
- C) 3. cümlede eş anlamlı sözcükler bir arada kullanılmıştır.
- D) 4. cümlede "değişik" sözcüğünün eş anlamlısı kullanılmıştır.

10. 5 numaralı cümlede aşağıdakilerden hangisinin eş anlamlısı kullanılmıştır?

- A) sahil
- B) eksik
- C) bölge
- D) olasılık

11. Hangi harfle gösterilen cümlede zıt anlamlı sözcükler bir arada kullanılmıştır?

- A) d
- B) c
- C) b
- D) a

12. "Temizlemek" sözcüğünün zıddı hangi harfle gösterilen cümlede kullanılmıştır?

- A) d
- B) c
- C) b
- D) a

SÖZCÜK DÜZEYİNDE ANLAM

SÖZCÜKLERDE ANLAM ÖZELLİKLERİ

Nitel Anlamlı Sözcükler

Varlıkların nasıl olduğunu ve ne gibi özellikler taşıdığını bildiren sözcükler “nitel” anlamlıdır. Bu sözcükler “Nasıl?” sorusuna yanıt verir.

- ❖ Çalışkan öğrenciler yarışmayı kazandı.
(Nasıl öğrenciler?)
- ❖ Onun yumuşacık bir yüreği vardır.
(Nasıl yürek?)

Bu cümlelerde varlıkların sayılıp ölçülemeyen özellikleri anlatılmıştır. İlk cümlede öğrencilerin, ikinci cümlede söz konusu kişinin yüreğinin nasıl olduğu anlatılmıştır.

Nisel Anlamlı Sözcükler

Varlıkların sayılabilen, ölçülebilen özelliklerini yani miktarını anlatan sözcükler “nisel” anlamlıdır. Bu sözcükler “Ne kadar?” sorusuna yanıt verir.

- ❖ Okuduğum pek çok kitabı ona verdim.
(Ne kadar kitap?)
- ❖ Binlerce öğrenci yollara döküldü.
(Ne kadar öğrenci?)

Bu cümlelerde varlıkların sayılıp ölçülebilen özellikleri anlatılmıştır. İlk cümlede kitapların, ikinci cümlede ise öğrencilerin miktarı verilmiştir.

Somut Anlamlı Sözcükler

Varlıklarını duyu organlarından herhangi biriyle algılayabildiğimiz kavramları karşılayan sözcüklerdir.

- ❖ kova, su, ışık, ses, insan, ağaç, kalem, hava...

Soyut Anlamlı Sözcükler

Varlıkları duyu organlarıyla algılanamayan, düşünce yoluyla kavranabilen kavramları karşılayan sözcüklerdir.

- ❖ rüya, özlem, keder, cesur, düşünce, aşk, sevgi ...

UYARI

Bazı somut anlamlı sözcükler kullandıkları cümlede göre soyut, soyut anlamlı sözcükler de somut anlam kazanabilir.

- ❖ “Kırılmak” sözcüğü somut anlamlı bir sözcük olduğu hâlde “Sana kırıldım.” cümlesinde soyut anlam taşır.
- ❖ “Özlem, yakın arkadaşımıdır.” cümlesinde “Özlem” sözcüğü somut anlam kazanmıştır.

UYARI

Bütün - parça ilişkisiyle genel-özel anlam ilişkisi birbirine karıştırılmamalıdır.

Masa, dolap, bardak, hava rüzgâr vb. sözcükler dokunarak algılandığı için somuttur.

Parfüm, esans, koku, koklamak vb. sözcükler koklanarak algılandığı için somuttur.

Şekerli, lezzetli, acı, tatlı, ekşi vb. sözcükler tadılarak algılandığı için somuttur.

Gürültü, müzik, konser, ses vb. sözcükler işitilerek algılandığı için somuttur.

Yıldız, ay, gökkuşağı, bulut vb. sözcükler görerek algılandığı için somuttur.

GENEL – ÖZEL ANLAMLI SÖZCÜKLER

Dilimizde sözcükler, kullanıldıkları cümlelere göre dar kapsamlı ya da geniş kapsamlı olabilir.

Anlamca kapsamı geniş olan sözcüklere **genel anlamlı sözcükler** denir. Anlamca kapsamı dar olan sözcüklere **özel anlamlı sözcükler** denir.

Kitap, bilgi yüklü hazinedir.

Bu cümlede "kitap" sözcüğü bütün kitapları kastedecek şekilde kullanıldığından genel anlamlıdır.

Kitabı, masanın üzerine bırak.

Bu cümlede "kitap" sözcüğü belli bir kitabı kastedecek şekilde kullanıldığından özel anlamlıdır.

Türkçe, en sevdiğim derstir.

Bu cümlede "Türkçe" sadece bir bilim dalını ifade ettiğinden özel anlamlı, "ders" sözcüğü bütün bilim dallarını ifade ettiği için genel anlamlıdır. Cümleye göre beyaz yazılı sözcükler özelden genele doğru sıralanmıştır.

Spor dallarından en çok futbol ile ilgilenirim.

Bu cümlede "spor" sözcüğü spor ile ilgili her şeyi hatırlattığından genel anlamlı, "futbol" sözcüğü ise sadece bir spor dalını ifade ettiğinden özel anlamlıdır. Cümleye göre sözcükler genelden özele doğru sıralanmıştır.

Etkinlik

1

Tablodaki sözcüklerin özelliklerini örnekteki gibi işaretleyiniz.

SÖZCÜK	NİCEL	NİTEL	SOMUT	SOYUT
Saygı		✓		✓
Öğrenci				
İnce				
Bulut				
Gazete				
İyilik				
Düşünce				

Etkinlik

2

Aşağıdaki sözcükleri özelden genele doğru numaralandırarak sıralayınız.

varlık	masa	eşya	cansız	mobilya
bitki	varlık	meyve	canlı	çilek
canlı	erkek	Ömer	varlık	insan

Örnek 1

Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde altı çizili sözcük soyut anlamlıdır?

- A) Akraba ile ye iç; alışveriş etme.
B) Çalıda gül bitmez, cahile söz yetmez.
C) Ateş olmayan yerden duman çıkmaz.
D) Akıl kişiye sermayedir.

Çözüm

D seçeneğindeki "akıl" sözcüğü soyut anlamlıdır.

YANIT D

Örnek 2

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde genel ve özel anlamlı sözcükler birlikte kullanılmıştır?

- A) O, liseyi İstanbul'da bitirdi.
B) Isparta gül ve halı merkezidir.
C) Karlı dağlarda açan çiçektir kardelen.
D) Dağın eteğine kurulmuş küçük bir köydü.

Çözüm

C seçeneğinde "çiçek" genel anlamlı, "kardelen" özel anlamlı sözcük olarak bir arada kullanılmıştır.

YANIT C

Örnek 3

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük nitel anlamlıdır?

- A) Bize biraz zaman tanıyacaktım.
B) Toplantıya üç kişi gelmedi.
C) Beş kişilik bir grupta ödev hazırladılar.
D) Soğuk davranışlarıyla bizi bezdirdi.

Çözüm

A, B, C seçeneklerinde, altı çizili sözcükler varlıkların sayılarını bildiren nicel sözcüklerdir. D seçeneğindeki sözcük ise varlığın özelliğini bildiren bir sözcük olduğundan niteldir.

YANIT D

Örnek 4

Aşağıdaki sözcüklerden hangisi nitel anlamlıdır?

- A) Kalın
B) Kalabalık
C) Dürüstlük
D) Büyük

Çözüm

Empty box for solution.

Örnek 5

Aşağıdaki sözcüklerden hangisi diğerlerine göre daha geneldir?

- A) Semt
B) Kasaba
C) Şehir
D) İlçe

Çözüm

Empty box for solution.

Örnek 6

Aşağıdaki sözcüklerden hangisi soyut anlamlıdır?

- A) Hava
B) Rüya
C) Elektrik
D) Bulut

Çözüm

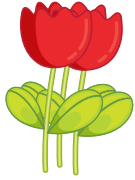
Empty box for solution.

EŞ SESLİ (SESTEŞ SÖZCÜKLER)

Yukarıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yazılışı aynı olmasına rağmen anlamları tamamen farklıdır. Gül sözcüğünü incelediğimizde:

Birinci cümlede

“Güzel kokulu bir bitki türü”

İkinci cümlede

“Yüzde beliren sevinç duygusu”

Yazılışları aynı, anlamları farklı olan sözcüklere **eş sesli (sesteş) sözcükler** denir.

Sözcük	Eş Seslisi
yüz	- yüzmek eylemi - 100 - insan yüzü - deri yüzmek
yaz	- yazmak eylemi - mevsim olan yaz
kır	- kırmak eylemi - piknik yeri - siyah - beyaz karışımı
bin	- binmek eylemi - 1000

Sözcük	Eş Seslisi
sağ	- yaşayan - yön
arı	- hayvan olan arı - duru
ben	- vücutta bulunan leke - birinci tekil kişi
kaz	- hayvan olan kaz - kazmak eylemi

Etkinlik

3

Aşağıda bazı seseş sözcükler bir anlamıyla cümlede kullanılmıştır. Diğer anlamıyla da siz cümlede kullanınız.

kır

Seni yok yere kırdığım için üzgünüm.

.....

kara

"Kara göründü!" diye sevinçle bağırdı.

.....

öğüt

Buğday değirmenlerde öğütülür, dedi.

.....

dil

Yemek çok aç olduğundan dilim yandı.

.....

kat

Binanın ikinci katında oturuyoruz.

.....

in

Hemen aşağıya in, dedi.

.....

yat

Bir yatla denize açıldılar.

.....

ben

Yüzünde şirin bir ben var.

.....

kaz

Kazlar çok tatlı hayvanlardır.

.....

yıl

Birkaç yıl sonra döndük.

.....

TAVŞAN İLE KAPLUMBAĞA

Tavşan ikide bir böbürleniyor:

– Kimse benden hızlı koşamaz, diyormuş. Sonunda kaplumbağa dayanamamış:

– İstersen yarışalım, demiş.

Koşuya başlamışlar. Tavşan epeyce yol aldıktan sonra, “Hıh, o sırtı kabuklu hayvancık sürüne sürüne kim bilir ne zaman bana yetişir?” diye düşünmüş.

– Şu ağacın altına biraz uzanıp dinleneyim, demiş. Uyuyakalmış.

Kaplumbağa ağır yürüyüşü ile yürümüş, yürümüş, hiç dinlenmeden yol almış.

Tavşan bir ara gözünü açmış. Bir de ne görse beğenirsiniz, kaplumbağa neredeyse yarışı bitirmek üzereymiş. Hemen fırlamış, rüzgâr gibi koşmaya başlamış ama kaplumbağaya yetişememiş. Böylece tavşan yarışı kaybetmiş. Aldırış etmemenin cezasını çekmiş. Kaplumbağa ise düzgün adımlarla, durmadan yürüdüğü için yarışı kazanmış.

1. Yukarıdaki metnin türünü işaretleyiniz ve özelliklerini yazınız.

a. Hikâye b. Masal c. Fabl d. Deneme

.....

.....

.....

2. Metinde **asli** anlatılmak istenen düşüncüyü açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

3. Aşağıdaki sözcükleri karşıt anlamlılarıyla eşleştiriniz.

1	kolay
2	azami
3	er
4	düzenli
5	acemi

	geç
	dağınık
	usta
	zor
	asgari

1	alıcı
2	ret
3	katı
4	öz
5	taze

	sıvı
	üvey
	satıcı
	bayat
	kabul

4. Aşağıdaki sözcüklerin sestesh anlamlarını içeren birer cümle yazınız.

El boz dal çal yaş

•

•

•

•

•

1.

Yaz güneşinin aydınlığı her yerde
Yaz ışığı gibisin sen de
Bir gözbebeği kadar açılma şu duvar
Ak bir yalazla kucaklarsın yüzleri
Parıltıda karanlık gölgeler geziniyor şimdi

1. Sesteşi olan sözcükler: yaz / yüz / ak
2. Zıt anlamlı sözcükler: aydınlık / karanlık
3. Terim anlamlı sözcükler: duvar / gölgeler
4. Yakın anlamlı sözcükler: aydınlık / ışık

Yukarıda verilen dizelerle ilgili olarak numaralandırılmış bölümlerin hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

2.

Yara benden, yara benden
Söyleyin yara benden
Ne bitir ne tükenir
Ok senden yara benden

Bu dörtlükte geçen altı çizili sözcüklerden hangisinin sesteseşi yoktur?

- A) ben B) bit C) ok D) yara

3.

Böceklerde görmediğim, duymadığım bir şenlik.
Sevinçlerine katılsam... Böcekler gibi sevinmek güç... Ağacın altına çöktüm. Hantal oturdum. Yaz soyunuyor, güz renklerini alıyor. Kış uyanınca yemyeşildi.

Bu parçada soyut anlamlı kaç sözcük vardır?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

4.

Babalar, çıkarmayın onları akıldan
Analar, koruyun bebeklerinizi
Susturun, susturun söyletmeyin
Savaştan, yıkımdan söz ederse biri

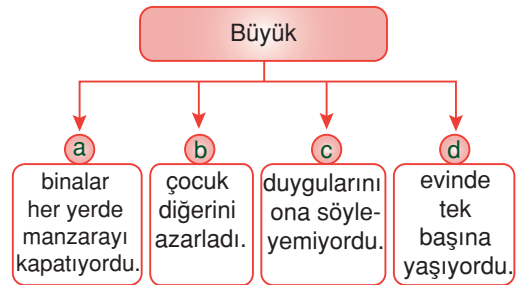
Bu dizelerde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) İkileme
B) Deyim
C) Soyut sözcük
D) Mecaz anlamlı sözcük

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "bereket" sözcüğü somut anlama gelecek şekilde kullanılmıştır?

- A) Günün sonu çok bereketli oldu.
B) Allah bereket versin.
C) Yüzlerde nur, ekinlerde bereket.
D) Dün Rize'ye bereket yağdı.

6.

"Büyük" sözcüğü hangi okun gösterdiği cümle-yede giderse nitelik bildirir?

- A) d B) c C) b D) a

KONU
TESTİ

SÖZCÜK DÜZEYİNDE ANLAM

7. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcük nicelik bildirir?

- A) Yeni evimizi çok beğendim.
B) Şiiri oldukça güzel okudu.
C) Bu küçük pastayı bölüştük.
D) İyi insan lafın üstüne gelir.

8. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcüğün sesteşi yoktur?

- A) Şu duvarlara boya yapmak gerek.
B) Eskiden şu tepede bir koru vardı.
C) Geç saatlere kadar odasında çalıştı.
D) Dağın eteğinde bir kulübe var.

9.

şiiir	dostluk
hüzün	saadet
kurabiye	özlem

Yukarıdaki sözcüklerden kaç tanesi soyut anlamlıdır?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

10. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi nitel anlamlı değildir?

- A) anlayış
B) karmaşık
C) çirkin
D) geniş

11. 1. tohum
2. bitki
3. hanımeli
4. çiçek

Yukarıdaki numaralandırılmış sözcüklerden hangisi diğerlerine göre genel anlamlıdır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

12. Aşağıdakilerin hangisinde soyut anlamlı sözcükler bir arada verilmiştir?

- A) zerafet – cimrilik – korku
B) bilgi – kitaplık – dost
C) hesap – insanlık – uzun
D) çanta – anahtarlık – kapı

13.

kına	boz
zar	ekşi
savaş	bez

Yukarıda verilen sözcüklerden kaç tanesi eş seslidir?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

14. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, türünün genelini kapsayacak biçimde kullanılmıştır?

- A) Bilgisayarı tamirciye götürdük.
B) Arabanın lastiği patlamış.
C) Çiçeği sulamak için balkona çıktı.
D) Kitap insanın ufkunu açar.

DEYİM - ATASÖZÜ - ÖZDEYİŞ

DEYİMLER

Bir kavramı bir durumu ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve genellikle gerçek anlamlarından ayrı anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğuna veya cümleye “deyim” denir.

1. Deyimlerin Biçimsel Özellikleri

- ❖ En az iki sözcükten meydana gelirler: göz alıcı, eli açık, kulak kabartmak...
- ❖ Cümle biçiminde oluşan deyimler de vardır: Atı alan Üsküdar'ı geçti. Herkes gider Mersin'e biz gideriz tersine. Feleğin çemberinden geçmiş.
- ❖ Kalıplaşmış sözlerdir. Sözcüklerin yerlerini değiştirme, deyim sözcük ekleme ya da deyimden sözcük çıkarma anlatım bozukluğuna neden olur. “Havadan nem kapmak” deyimini yerine “rüzgârdan nem kapmak” denmez. “Yıllarca bu zorluklara göğüs geçirdi.” cümlesinde anlatım bozukluğu vardır. Çünkü altı çizili deyim aslı “göğüs germek”tir.
- ❖ Deyimler parçalanamaz, cümlede tek bir sözcük gibi görev alır.

2. Deyimlerin İçerik Özellikleri

- ❖ Deyimler genel kural niteliği taşımaz. Deyimleri atasözlerinden ayıran en belirgin özellik de budur. “Ayşegül bir deri bir kemik kalmıştı.” cümlesindeki “bir deri bir kemik kalmak” deyimini kişiye özgü (sadece Ayşe için) söylenmiştir. Herkesi ilgilendirmemektedir.
- ❖ Büyük bir bölümü mecaz anlamlıdır ancak gerçek anlamlı deyimler de vardır. Hem suçlu hem güçlü (Gerçek anlamlı deyimdir.) Eli maşalı (Mecaz anlamlı deyimdir.)

İkileme

Anlatımı güçlendirmek, duygu derinliğini artırmak için, birbiriyle uyum sağlayan iki sözcüğün bir arada kullanılmasıyla oluşan sözcük öbeğine “ikileme” denir.

Çocuk koşa koşa yanıma geldi.
Aşağı yukarı on gün kaldık orada.

İkilemeler şu yollarla oluşturulur:

- ❖ Aynı sözcüğün tekrarıyla
Güzel güzel, hızlı hızlı
- ❖ Yakın anlamlı sözcüklerle
Yalan yanlış, eş dost
- ❖ Zıt anlamlı sözcüklerle
Gece gündüz, bata çıka
- ❖ Biri anlamlı biri anlamsız sözcüklerle
Eğri büğrü, yarım yamalak
- ❖ İkisi de anlamsız sözcüklerle
İvri zıvır, süklüm püklüm
- ❖ İkinci sözcüğe “m” eklenmesiyle
Ekmek mekmek, önlük mönlük
- ❖ İkinci sözcüğün ilk sesinin “m” ile değiştirilmesiyle
Halı malı, kalem malem
- ❖ Yansımalarla
Horul horul, patır patır
- ❖ Sözcüklerden birinin ya da ikisinin birden durum (hâl) eki almasıyla
El ele, göz göze

Örnek 1

Sayın profesör, yeni kitabının bir bölümünde "Tükenmez Kalem"e cevap vermiş. Daha doğrusu "Tükenmez Kalem köşesinin yazarı Mehmet Efe!" diyerek baltayı taşa vurmuş. Meğer beni Mehmet Efe sanıyormuş. Birincisi ben Mehmet Efe değilim, kendisini tanımam. Sadece yazılarını okurum. İkincisi, sayın profesör bana değil, asıl kendisiyle ilgili iddiaları dile getiren tarihçi Sezai Kerim'e cevap vermeli. Zaten Sezai Kerim de tam bu noktada "Yanlış bilgiyle doğru bilgiyi ayırt edemiyor, hep..." diyordu.

Bu metinde üç nokta ile belirtilen yere aşağıdaki deyimlerden hangisi getirilirse parçada anlatılanlar özetlenmiş olur?

- A) bir baltaya sap olamıyor.
- B) saman altından su yürütüyor.
- C) saman alevi gibi parlayıp sönüyor.
- D) sapla samanı birbirine karıştırıyor.

2011 - SBS

Çözüm

"Sapla samanı birbirine karıştırmak" deyiminin anlamı "yanlış bilgiyle doğru bilgiyi ayırt edememek" tir.

YANIT D

Örnek 2

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikileme farklı yolla oluşmuştur?

- A) Çocukluk arkadaşıyla içli dışlı olmuştu.
- B) İleri geri konuşması herkesi rahatsız etti.
- C) Eş dost bugünlerde onları yalnız bırakmadı.
- D) Bahçede irili ufaklı saksılar vardı.

Çözüm

A, B ve D seçeneklerinde ikilemeler karşıt anlamlı sözcüklerin bir arada kullanılmasıyla, C seçeneğindeki "eş dost" ikilemesi ise yakın anlamlı sözcüklerin bir arada kullanılmasıyla oluşmuştur.

YANIT C

ATASÖZLERİ

- ❖ Halkın ortak ürünüdür.
- ❖ Ataların ortak gözlem ve deneyiminden doğmuştur.
- ❖ Genel kural niteliğindedir; doğruluğu herkesçe kabul edilir.
- ❖ Geleceğe dönük ve bilgece öğüt verirler.
- ❖ Özlü sözlerdir, az sözle çok şey anlatırlar.
- ❖ Kalıplaşmış sözlerdir.
Bitli baklanın kör alıcısı olur." atasözünü Bitli baklanın görmeyen alıcısı olur, biçiminde söyleyemeyiz.
- ❖ Atasözlerinin kimileri gerçek anlamlıdır.
Akıllı düşman, akılsız dosttan hayırlıdır. (Gerçek)
Akraba ile ye, iç; alışveriş etme (Gerçek)
- ❖ Atasözleri genellikle mecaz anlamlıdır.
Mum dibine ışık vermez. (Mecaz)
Damlaya damlaya göl olur. (Mecaz)
- ❖ Atasözleri içinde anlamları birbirine aykırı olanlar, birbiriyle çelişenler vardır.
Akıllı köprü arayınca dek deli suyu geçer.
Akıl olmayınca başta ne kuruda biter ne yaşta.
- ❖ Kimi atasözleri doğa olaylarını, gelenekleri toplumsal yaşayış özelliklerini yansıtır.
Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür.
Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer.
Minareyi çalan kılıfını hazırlar.

UYARI

Sınavlarda atasözü soruları; atasözünün anlamı verilip atasözünün buldurulması, konusu aynı ya da farklı atasözlerinin buldurulması şeklinde çıkmaktadır.

UYARI

Bazı durumlarda atasözleri ile deyimler karıştırılmaktadır. Bu, genellikle cümle biçiminde olan deyimlerde görülür. Ayırt etmek için şunlara dikkat edilir:

- Atasözlerinde uyarı, yönlendirme, bilinç oluşturma, öğüt verme gibi özellikler varken deyimlerde yoktur.
- Deyimler kişiseldir, atasözleri ise geneldir.

Atasözü ile Deyim Arasındaki Farklılıklar:

Anonim, kalıplaşmış, kısa ve özlü anlatım yolları olmaları bakımından deyimlerle atasözleri karıştırılır.

- Deyim, bir kavramı belirtmek için bulunmuş özel bir anlatım kalıbıdır; atasözü ise genel kural niteliğinde bir sözdür.
- Kuş uçmaz, kervan geçmez. → deyim (Durum anlatıyor.)
- Gelen gidene rahmet okutur. → atasözü (genel geçer yargı)
- Deyimlerin amacı, bir kavramı ya özel bir kalıp içinde ya da çekici, hoş bir anlatımla belirtmektir; atasözlerinin amacı ise yol göstermek, ders ve öğüt vermek, ibret almamız için gerçekleri göstermektir.
- Dostlar alışverişte görsün. → deyim
- Ayağını yorganına göre uzat. → atasözü
- Deyimler söz grubu biçiminde, atasözleri cümleler biçimindedir.

Göz kulak olmak (deyim)
Kurt dumanlı havayı sever. (atasözü)

Atasözü ile Deyim Arasındaki Ortaklıklar:

- Kısa ve özlü ifadelerdir.
Güneş balçıkla sıvanmaz (Atasözü)
Bildiğini okumak (Deyim)
- Genellikle mecaz anlamlıdır.
Çok konuşan çok yanılır. (Atasözü)
Yüzüne kan gelmek (Deyim)
- Söyleyenleri belli değildir.
Dünya malı dünyada kalır. (Atasözü)
Maskesi düşmek (Deyim)
- Kalıplaşmış olduklarından sözcükleri ve sözcüklerin yerleri değiştirilemez.
Denize düşen yılanı sarılır. (Atasözü)
Göz boyamak (Deyim)

ÖZDEYİŞLER

Kimin tarafından söylendiği belli olan özlü sözlerdir. Atasözleri ve deyimler ulusal, özdeyişler ise evrensel nitelik taşıır.

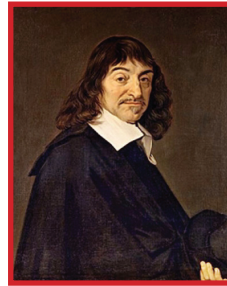
- “Bir mum, diğerini tutuşturmakla ışığından bir şey kaybetmez.”

Mevlana

- “Öğretmenler, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır.”

Mustafa Kemal Atatürk

- “Değişmeyen, tek şey değişimin kendisidir.”

Descartes

- “İnsan her söylediğini bilmeli ama her bildiğini söylememeli.”

Namık Kemal

- “İnsan, âlemdede hayal ettiği müddetçe yaşar.”

Yahya Kemal

ETKİNLİK

Etkinlik

1

Dörtlükte geçen deyimleri bulunuz. Bu deyimlerin hangi anlamda kullanıldığını boş bırakılan yerlere yazınız.

Yıldızlar kıyamet gibiydi kaldırımlarda
Çünkü biraz evvel yağmur yağmıştı
Adam bulut gibiydi, hatırladı
Adamın ayaklarının altında
(Cemal Süreya)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gurbet ellerde zelif olmadan,
Gününü gün etmek hayli hünerdir.
Atalar kavlince insana vatan,
Doğduğu yer değil, doyduğu yerdur.
(Rıza Tevfik Bölükbaşı)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Etkinlik

2

Aşağıdaki atasözleriyle anlamlarını eşleştiriniz.

1. Araçlar işlerin niteliğine göre yapılır, insanlar da kişiliklerine uygun işlerde görev alabilirler.

4. Sorunları yüz yüze görüşmek anlaşmayı kolaylaştırır.

2. Kurnazlıkta eşit iki açığöz birbirini aldatamaz.

5. Başlangıcı kötü olan bir işin, sonu da kötü olur.

3. Kimi işlerde zenginlik, mevki değil; sıra önemlidir.

6. Çalışkan ve bilgili insan, gereksiz yere konuşup zaman öldürmez.

a. Değirmene gelen nöbet bekler.

ç. Dolu küpün sesi çıkmaz.

b. Perşembenin gelişi, çarşambadan bellidir.

d. Yüz yüzden utanır.

c. Ağaçtan maşa olmaz.

e. İki cambaz bir ipte oynamaz.

Etkinlik

3

Aşağıdaki özdeyişlerle anlatılmak istenenleri kısaca açıklayınız.

1

Hedefi olmayan gemiye hiçbir rüzgâr ayrdım etmez. (Moliere)

2

Siz kendinize inanın, başkaları da size inanacaktır. (Montaigne)

3

Felaketin bir iyiliği varsa gerçek dostlarımızı tanıtmalıdır. (Balzac)

Etkinlik

4

aşağı yukarı ıvır zıvır fokur fokur
ileri geri eski püskü abur cubur doğru dürüst
uzun uzun

Yukarıda verilen ikilemeleri aşağıdaki cümlelere yerleştiriniz.

1. yiyerek mideni bozacaksın.
2. O konuyu konuştuk.
3. Üzerinde bir ceket vardı.
4. Tenceredeki su kaynıyor.
5. Ablamı görmeyeli iki hafta oldu.
6. konuşmalarıyla canımızı sıktı.
7. Hep işlerle uğraşıp zaman harcıyorsun.
8. Dolapta yiyecek bir şey kalmamış.

Yurdumuzu kuraklıktan korumanın tek çaresi, ağacı korumak, ormanı çoğaltmaktır. Kelebeklerin ışığa koşuşmaları gibi, içi su dolu bulutlar da ormanlara koşuşur, yorgunluklarını ormanlarda alır. Topraklar emdikleri sularla ormanlara can verir. Suların en temizini ağaç köklerinin süzgeçleriyle süzülendir.

Bilmem siz ne dersiniz? Bana kalırsa her yurttaşına diktiği, aşıladığı ağaca göre bir madalya verilmelidir.

Bu sözüme karşı belki şunu diyebilirsiniz:

– Her yerde ağaç yetişir mi?

Ben de bu sorunuza karşı: “Evet; yoluyla dikilir, düzeniyle bakılırsa her yerde ağaç yetişir ve her yere göre dikilecek ağaç türü vardır.” derim.

Yemişli, yemişsiz ağaç dikelim, ormanlarımızı gözümüz gibi koruyalım; Atatürk’ün açtığı çığırını bırakmayalım.

O, Ankara’nın çorak bir yerinde yollar açtı, binlerce fidan diktirdi; öyle güzel, öyle büyük bir çiftlik yaptı ki onu gören yerli yabancı herkes şaşırıyor.

1. Yukarıdaki metne uygun bir başlık yazınız.
2. Yurdumuzu kuraklıktan korumanın çaresi nedir? Sebebini açıklayınız.
3. Ülkemizde ormanlarımızı korumak için yapılan çalışmalar nelerdir?
4. “Çığır, açmak” ve “can vermek” deyimlerinin anlamlarını parçadan hareketle yazınız.

• Çığır açmak:

• Can vermek:

5. Aşağıdaki atasözlerinin anlamlarını yazınız.

Abanın kadri yağmurda belli olur:

Ağaç, yaprağıyla gürler:

Altın eşik, gümüş eşığe muhtaç olur:

Bülbülün çektiği dil belasıdır:

Çay geçerken at değiştirilmez:

Bal tutan, parmağını yalar:

Herkesin tenceresi kapalı kaynar:

Lafla peynir gemisi yürümez:

Minareyi çalan, kılıfını hazırlar:

1. Gazetecilerin olayları bire bin katarak haber yapması hoş değil.
Yukarıda verilen cümlede “bire bin katarak” sözünün cümleye kattığı anlam aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

- A) Konuyu basite indirgeyerek anlatmalısın.
B) Bu karşılaşmayı birçok insan izledi.
C) Hastalığını abartıp bizden ilgi bekliyor.
D) Geçen yıl işlerini büyütüp kazancını artırdı.

2. “Ayağını kesmek” ile “ayağını alıştırma” deyimleri arasında anlamca bir ilişki vardır.
Bu ilişkinin benzeri aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) İçi daralmak – içi kararmak
B) Dili tutulmak – dili çözülmek
C) Etekleri zil çalmak – etekleri tutuşmak
D) Burnundan solumak – burnu havalarda olmak

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikileme kullanılmamıştır?**

- A) Parka kadar hızlı hızlı koştuk.
B) İyi, iyi olduğu kadar merhametliydi.
C) Gizli gizli neler konuşuyorsunuz?
D) Ben de ona yavaş yavaş alışıyordum.

4. “Yüz” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim içinde kullanılmamıştır?

- A) Ona yüz versen astarını ister.
B) Ne o, yüzünden düşen bin parça?
C) Kavgaya karışan çocuğun yüzündeki yara henüz geçmedi.
D) Bu işi de yüzüne gözüne bulaştırdı.

5. ◆ İşe yarar, önemli **Dirsek çevirmek**
◆ İşbirliğinden caymak **Diş geçirememek**
◆ Gücü yetmemek **Diş göstermek**
◆ Güçlü olduğunu davranışlarıyla belli etmek **Dişine göre**

Yukarıdaki deyimlerle anlamları eşleştirildiğinde hangi deyim dışarıda kalır?

- A) Dirsek çevirmek B) Diş geçirememek
C) Diş göstermek D) Dişine göre

6. Onca insan içinde gururumla oynadığı için.....
Bu cümle aşağıdakilerden hangisiyle tamamlırsa bu sözleri “hayatından çıkarmış, arkadaşlığını bitirmiş” bir kişinin söylediği anlaşılır?

- A) defterden sildim onu.
B) keyfine degecek yoktu.
C) oldukça üzül müştü.
D) defterini dürdüm.

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “denk” sözcüğü deyim içinde kullanılmıştır?**

- A) Sen her zaman dengin olmayan insanları bulursun.
B) Bu torbaların ağırlıklarının denk olduğunu söyledi.
C) İzmir’de denk getirebilsem seni de görmeye geleceğim.
D) Çocuklara gösterdiğin ilginin denk olmasına dikkat etmelisin.

8. Sabahları durakta bir kamera olsa da insanların otobüse balık istifi binişini kaydetse.

Bu cümledeki altı çizili deyim anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rahat bir şekilde olmak
B) Kavga etmek
C) Duyarsız davranmak
D) Sıkışık binmek

KONU
TESTİ

9. İnsan kendine zarar verecek bir durum olduğunu anladığında hemen oradan uzaklaşmalıdır. **Bu açıklamayı karşılayan atasözü aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Baktın ki kar havası, eve gel kör olası.
B) Deve boynuz ararken kulaktan olmuş.
C) Ölümü gören hastalığa razı olur.
D) Kaya uçmazsa dere dolmaz.
10. Tehlike içinde bulunan bir kimse, bu durumdayken tehlikeli şeyden bile yardım bekler. **Bu açıklamaya uygun atasözü aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Ağaç ne kadar uzasa göğe eremez.
B) Can çıkmayınca huy çıkmaz.
C) Denize düşen yılanı sarılır.
D) Akacak kan damarda durmaz.
11. **Aşağıdakilerden hangisi atasözü değildir?**
- A) Az ateş çok odunu yakar.
B) Azı bilmeyen çoğu hiç bilemez.
C) Az söyle, çok dinle.
D) Atsan atılmaz, satsan satılmaz.
12. Toplumda yalnız olan bir kişinin sırtına yüklenen yüke katlanması hayli zordur. Başkalarının da derdini ve sıkıntısını yaşadığını görmek kişiyi rahatlatır, kişinin direncini artırır. **Bu açıklamayı karşılayan atasözü aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) El eliyle yılan tutulur.
B) El el ile, değirmen yel ile.
C) El elin eşeğin türkü çağırarak arar.
D) El ile gelen, düğün bayram.
13. "Hünerli kişiyi yaşamın güçlükleri etkileyemez." **anlamına gelen atasözü aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) İş insanın aynasıdır.
B) Altın eli bıçak kesmez.
C) İşleyen demir pas tutmaz.
D) Akıntıya kürek çekilmez.
14. Toplumda yüksek mevkilere, makamlara çıkan ve sorumluluk alan kimselerin başından dert eksik olmaz. **Bu açıklamaya uygun düşen atasözü aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Dağ başı dumansız olmaz.
B) Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur.
C) Dağ ne kadar yüce olsa yol üstünden aşar.
D) Danışan dağı aşmış, danışmayan yolu sağlamış.
15. Ümit, hayatta vardığınız değil, varacağınızı sandığınız en uzak hedeftir. **Bu cümleden aşağıdakilerin hangisi çıkarılabilir?**
- A) İnsan ümit ederek başarı basamaklarını tırmanabilir.
B) İnsanın rotasını, yaşamda sahip oldukları belirler.
C) Ümitsiz insan hayatı boyunca kendisine hedef koyamaz.
D) Ümit etmek, olduğunuz yeri değil, olabileceğiniz yeri düşlemektir.

OKUDUĞUNU ANLAMA

FINAL

Amerika'da düzenlenen engelliler olimpiyatında, sıra yüz metre finaline gelmişti. Finale kalan dokuz yarışmacıdan her biri ya fiziksel açıdan engelliymiş ya da zihinsel açıdan.

Yarışmacılar, başlama çizgisindeki yerlerini aldılar ve başlama işareti verilir verilmez var güçleriyle ileri atıldılar. Hiçbiri, atletizm yarışmalarında görmeye alışık olduğumuz türden bir hamle gerçekleştiremedi elbette. Ama hepsi de bu yarışa kazanmaya istekliydi ve yapabildikleri en iyi koşuyu yapmaya çalışıyorlardı.

Biri hariç!

O, daha ilk birkaç metrede tökezleyip yere yuvarlanmış, dengeğini koruyamadığı için yerde iki kere takla atmış, sonra da hün-

gür hüngür ağlamaya başlamıştı.

O kadar yüksek sesle ağlıyordu ki öndeki sekiz yarışmacı da onun hıçkırıklarını işitip önce yavaşladılar, sonra başlarını geriye çevirdiler, sonra da bitiş çizgisine doğru koşmayı bırakıp yerdeki bu sakat gencin yardımına koştular. İçlerinden biri, –Down Sendormu'ndan müzdarip bir kızcağız– eğildi, gözyaşları içinde yerde oturan genci öptü ve elinden tutup onu kaldırmaya çalıştı. Diğerleri de yardımcı oldu yere düşen gence. Sonra, dokuz yarışmacı el ele tutuşup bitiş çizgisine doğru birlikte koşmaya başladı.

Yarış pistindeki bu tablo karşısında bütün stadyum ayağa kalkmıştı. Seyirciler dokuz yarışmacıyı da ayakta alkışlıyor; kimisi de, bir duygu seli içerisinde, gözyaşlarını silmeye çalışıyordu. Alkışlar, yarışmacılar el ele bitiş çizgisini geçtikten sonra dahi bitmek bilmedi.

O gün o stadyumda bulunanlar, bu olayı hâlâ anlatırlar. Zira o an, hayatları boyu unutamayacakları bir şey öğrenmişlerdir: Hayatta gerçekten değerli olan, her durumda kazanıp birinci olmak değildir; başkalarının da kazanmasına yardımcı olmak çok daha değerlidir. Bu, bizi bir derece yavaşlatsa, hatta yürüdüğümüz istikameti bir parça değiştirmemizi gerekli kılsa bile...

Diane Berke

Etkinlik

1

Okuduğunuz metre göre, doğru cümleleri işaretleyiniz.

- Mutluluk ve başarı, paylaşıldıkça değer kazanır.
- Herhangi bir insan için basit ve küçük olan her iş ya da durum bir başkası için çok önemli ve büyük olabilir.
- Başarıya ulaşmak için her şey göze alınabilir.
- Hiçbir başarı tek başına elde edilemez.
- Başarıyı getiren etken takım çalışmasıdır.
- Bir insana yardım etmek her şeyden önemlidir.